فصلنامه مطالعات حقوق
Journal of Legal Studies
شماره بیست و چهارم. تابستان ۱۳۹۷، صص۱۳۹-۱۳۱ Vol 2. No 24. 2018, p 131-139
شماره شاپا (۲۵۳۸-۶۳۹۵) ISSN: (2538-6395)

مروری بر مزایای سازش و داوری در بعد اقتصادی و اجتماعی و نقش وکیل در سازش

ایمان دستگردی[۱]. سید احسان علوی[۲]
۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار. ایران
Iman6040@gmail.com
۲. مدرس دانشگاه و دانشجوی دکتری علوم اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد. ایران
ehsan.2545@gmail.com

چکیده
همیشه قانون گذار بر آن بوده که اختلاف حقوقی به طریقی غیر از نهاد حکومتی دادگستری مورد حل و فصل واقع شود. تحمیل هزینه‌های کمتر، اتلاف وقت کمتر، التزام بیشتر به ترتیب اتخاذ شده برای حل اختلاف از مزایای این روش‌ها است. روش‌های جایگزین حل اختلاف به انواع مختلفی تقسیم می‌شود که از این روش‌ها بیشتر سازش و داوری در ایران شناخته شده است. در این مقاله پس از بحث درباره اهمیت و مزایای مراجعه افراد به سازش و داوری از منظر اقتصادی در ابعاد منفعت شخصی و جمعی، درباره نقش وکلا در سازش بحث می‌شود. نتایج نشان می‌دهد انگیزه های اقتصادی قوی تری برای این که وکلا بخواهند نقش فعالتری در سازش و داوری بین افراد ایفا نمایند مورد نیاز است.

واژه‌های کلیدی: سازش، داوری، مزایا، ، وکیل

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

مقدمه:

حل فصل اختلافات و منازعات میان مردم به وسیله مراجع حکمیت و نهاد های ایجاد صلح و سازش، سابقه‌ای طولانی داشته و از نظر تاریخی مقدم بر رسیدگی‌های رسمی و قضایی بوده است. امروزه به نحو فزاینده در اکثر کشورهای دنیا به عنوان ابزار موثری جهت حل و فصل اختلاف به کار می‌رود. (اسکندری، ۲۹، ۱۳۸۴) از مشکلاتی که امروزه دستگاه قضایی با آن دست و پنجه نرم می کند حجم زیاد پرونده های پرونده های وارده و نبود امکانات لازم جهت رسیدگی است. بنابراین تعداد پرونده های ورودی رو به بالا است.

در این بین حجم زیادی از این پرونده ها مربوط به جرایمی است که از اهمیت و پیچیدگی کمتری برخوردار است و به راحتی با دخالت نهاد میانجیگری می توان به بسیاری از اختلافات خاتمه داد. در صورتی که اگر این اختلافات در محاکم قضایی مطرح شود طبعا اقداماتی از قبیل انجام تحقیقات محلی، اعمال دقت لازم قضایی و بعد از این هم اعتراض‌ها و تجدید نظرها، و غیره را به دنبال خواهد داشت و این امر هم وقت زیاد و هزینه های کلانی را می طلبد ولی مراجعه به مراکز صلح و سازش از ورود این خسارت ها و تحمیل این هزینه‌ها بر جامعه جلو گیری بعمل آمده و سرعت عمل در حل و فصل اختلافات را بر جامعه به ارمغان دارد. (مصطفی رضایی، ۳، ۱۳۹۵)

در همین راستا در این مقاله در ابتدا به طور مختصر اهمیت سازش و داوری در اسلام و ایران معاصر را مورد بررسی قرار داده و در ادامه با بحث درباره انواع سازش، مزایای سازش دعاوی حقوقی را قبل از ورود به فرآیند دادرسی از جنبه‌های مختلف شخصی و اجتماعی نشان می دهد. در ادامه نیز با بررسی نقش وکیل در سازش، قابلیت‌های قانونی بالقوه و بالفعل او را در سازش نشان داده خواهد شد.

اهمیت صلح و سازش در اسلام:

از قدیم حل مشکلات و فصل خصومت میان افراد میان افراد یا به وسیله حاکم یا به وسیله ریش سفیدان و مداخله بزرگان قبیله صورت میگرفته است. البته در جوامعی که مذهب در آن نقش مهمی داشته است روحانیون و افراد دارای نفوذ مذهبی در تحقق فصل خصومت نقش داشته اند. (سمیرا خزایی، ۱۳۹۵)

جایگاه و اثر معنوی صلح و سازش در دین مبین اسلام بسیار ارزشمند توصیه شده است به گونه ای که همه باید در راستای تحقق این هدف مشارکت کنند «اصلاح ذات البین در معارف اسلامی به معنای زدودن اختلاف و نزاع بین افراد مردم، آشتی دادن آن‌ها و ایجاد صلح و سازش و دوستی بین آن ها است» (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۶۱).

در قرآن آیات متعددی مبنی بر صلح و سازش دیده میشود. این امر حاکی بر این است که فرهنگ صلح سازش در شرع ما سابقه ای دیرینه دارد. اگرچه جرم شناسان غربی، چند دهه است به این نتیجه رسیدند که دعاوی را از طریق صلح و سازش فصل کنند. اهمیت صلح و سازش در آیات زیر به وضوح نمایان است:

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

سوره انفال ایه ۱ می فرماید "يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْأَنفالِ قُلِ الْأَنْفالُ لِلّه وَ الرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللّهَ وَ أَصْلِحُوا ذاتَ بَيْنِكُمْ وَ أَطِيعُوا اللّهَ وَ رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ" ای پیامبر، مجاهدان بدر از تو می‌پرسند که این انفال (غنایم جنگی) از آن کیست و چگونه تقسیم می‌شود؟ بگو انفال – چه غنایم جنگی و چه املاک و اموالی که مالکی ندارند – به خدا و پیامبرش اختصاص دارد پس از خدا پروا کنید و بر سر انفال با یکدیگر مشاجره نکنید و میان خود صلح و سازش بر قرار سازید و اگر واقعاً ایمان دارید از خدا و پیامبرش فرمان برید »

سوره حجرات " إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ " هر گاه دو گروه از مؤمنان با هم به نزاع و جنگ پردازند، آنها را آشتی دهید; و اگر یکی از آن دو بر دیگری تجاوز کند، با گروه متجاوز پیکار کنید تا به فرمان خدا باز گردند; و هر گاه بازگشت (و زمینه صلح فراهم شد)، در میان آن دو به عدالت صلح برقرار سازید; و عدالت پیشه کنید که خداوند عدالت پیشه گان را دوست می دارد.

و هچنین آیه ۱۲۸ سوره نساء: " وَ إِنِ امْرَأَةٌ خافَتْ مِنْ بَعْلِها نُشُوزاً أَوْ إِعْراضاً فَلا جُناحَ عَلَيْهِما أَنْ يُصْلِحا بَيْنَهُما صُلْحاً وَ الصُّلْحُ خَيْرٌ وَ أُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَ إِنْ تُحْسِنُوا وَ تَتَّقُوا فَإِنَّ اللّهَ كانَ بِما تَعْمَلُونَ خَبِيراً " اگر زنی از سرکشی و اعتراض شوهر خود بترسد، بر آن دو گناهی نیست که به نوعی در میان خودشان (هر چند به گذشت پاره ای حقوقشان) صلح و سازش نمایند و صلح(ذاتاً) بهتر است و بخل و تنگ چشمی طبعا ملازم گردیده است (گذشت از حق آنها سخت است) و اگر نیکویی کنید تقوا ورزید حتما خداوند به آنچه می کنید آگاه است».

همچنین نقش وکیل در بحث سازش نیز به صراحت در قران مورد بحث قرار گرفته است:

آیه ۳۵ سوره نساء می فرماید: "وَ إِنْ خِفْتُمْ شِقاقَ بَيْنِهِما فَابْعَثُوا حَكَماً مِنْ أَهْلِهِ وَ حَكَماً مِنْ أَهْلِها إِنْ يُرِيدا إِصْلاحاً يُوَفِّقِ اللّهُ بَيْنَهُما إِنَّ اللّهَ كانَ عَلِيماً خَبِيراً " و اگر از جدائی و شکاف میان آنها (همسر) بیم داشته باشید، یک داور از خانواده شوهر، و یکه داور از خانواده زن انتخاب کنید (تا به کار آنان رسیدگی کنند)، اگر این دو داور، تصمیم به اصلاح داشته باشند، خداوند به توافق آنها کمک می کند; زیرا خداوند، دانا و آگاه است (و از نیات همه، با خبر است). » که کاملا نقش داور و همچنین حکم دانست رای داور مشخص می‌شود.

صلح و سازش در ایران معاصر:

اولین بار در ۱۳۰۶ قانون حکمیت به تصویب رسید و بر اساس تجارب به دست آمده از اجرای آن، در سالهای ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸ اصلاح شد تا اینکه سرانجام در قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸ نهاد داوری شکل قانونی و مطلوبی پیدا کرد. علاوه بر این، ماده ۲۸ و ۲۹ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب سال ۱۳۵۶ ارجاع پاره ای از دعاوی بازرگانی به داوری را پیشبینی نموده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مقررات قانون آیین دادرسی مدنی در باب داوری نسخ نشده، بلکه اصل ۱۳۹ قانون اساسی به صراحت نهاد داوری را تایید و امضاء کرده است. در واقع هم مقررات باقی مانده از

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

قبل از پیروزی انقلاب و هم اصل ۱۳۹ قانون اساسی که داوری در دعاوی راجع به اموال عمومی را فی الجمله معتبر دانسته, برای اعتبار نهاد داوری در حقوق ایران و به نحوی که در قانون آیین دادرسی مدنی آمده کافی است.

قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ نیز خ جواز و نفوذ داوری را بار دیگر تاکید نموده است. ماده ۶ قانون مذکور مقرر کرده: طرفین دعوا در صورت توافق می توانند برای احقاق حق و فصل خصومت به قاضی تحکیم مراجعه نمایند. (محسن محبی، ۱۳۹۱)

مروری بر انواع سازش:

در خصوص سازش دو مرحله قابل تصور است:

الف) سازش قبل از اقامه‌ی دعوا و منظور زمانی است که دعوا هنوز در دادگاه مطرح نشده است(ماده۱۸۶ آدم)

این نوع درخواست سازش، مرحله ای قبل از اقامه دعوا است، به این صورت که طرفین به دادگاه دعوت می‌شوند و در دعوت نامه‌ی دادگاه باید قید شود که خوانده برای سازش دعوت می‌شود. (ماده ۱۸۷ قانون آ. د. م) که در اینجا دو حالت وجود دارد:

اولا: سازش میتواند به صورت سازش نامه عادی درج و به امضای طرفین یا وکلای ماذون ایشان برسد.

دوما: سازش درداگاه نخستین مطرح شود، درخواست باید کتبی باشد و در دفتر ثبت دادخواست های دفتر کل ثبت شود. این درخواست در دو نسخه تنظیم میگردد و نسخه ای از آن به خوانده ابلاغ می گردد. هزینه ی این درخواست برابر دعاوی غیر مالی است.

ب) سازش پس از اقامه‌ی دعوا و منظور زمانی است که دعوا در دادگاه اقامه شده است اما طرفین مایل هستند که اختلاف خود را با سازش و توافق پایان دهند، که می‌تواند در دادگاه یا خارج از دادگاه باشد.

۱- سازش نامه تنظیم شده در دادگاه: سازشی که در دادگاه واقع می شود به این ترتیب است که موضوع سازش و شرایط آن در صورت مجلس منعکس می‌شود و دادرس و طرفین آن را امضا میکنند و به آن "گزارش اصلاحی" گویند. گزارش اصلاحی یک سند رسمی و لازم الاجراست.

۲- سازش نامه تنظیم شده خارج از دادگاه که به سه طریق ممکن است:

الف) سازش از طریق مامورین سند رسمی

ب) سازش به وسیله اصحاب دعوا در قالب سند عادی که باید پس از آن در دادگاه حاضر شوند و به صحت سازش اقرار نمایند.

ج) سازش به وسیله داوری که اختیار حل و فصل دعوا به شیوه صلح و سازش به داور اعطا شده باشد. (عبد الله شمس، ۱۳۹۲)

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

مزایای سازش و داوری:

مزایای سازش و داوری را در دو بعد شخصی و اجتماعی می‌توان برسی کرد. البته نباید سازش را با داوری با هم یکی دانست اولا: سازش معمولا توسط اتاق بازرگانی و به طور گسترده در ماده ۱ شورای حل اختلاف هدف خود را حل و فصل اختلافات و صلح و سازش گذاشته است ولی داوری معمولا طرفین شخص ثالثی را برای داوری انتخاب که بین آن ها سازش ایجاد نماید. دوما: سازش که به طور غیر رسمی و عادی شده باشد در معرض تحریف (انکار و تردید) است اما سازش حاصل از داوری مطمئن تر است. البته در این مقاله سازش و داوری به صورت یک مبحث کلی برای مصالحه بین افراد برسی شده است.

مزایای سازش و داوری در بعد شخصی:

مصالحه به عنوان وسیله تضمین حریم خصوصی: بعضی افراد حقیقی یا حقوقی ممکن است تمایل نداشته باشند که دعوای آنها به وسیله سیستم قضایی کشور پیگیری و باعث شود که به اطلاع عموم برسد پس معمولا سازش را ترجیح می‌دهند. (استیو شاول، ۱۹۴۶)

ریسک پایین: سازش و داوری دارای نسبت مراجعه به دادگاه دارای حداقل ریسک هستند و ضرری به افراد وارد نمی‌سازد. معمولا افراد خطر گریز جامعه به مصالحه به جای مراجعه به دادگاه رجوع می‌کنند زیرا محاکمه یک اقدام مخاطره آمیز است و نتیجه آن نامشخص است. (همان)

سری بودن داوری: ممکن است دعوایی علیه یک شرکت، موسسه یا یک کارخانه صورت گیرد در حالی که ممکن است خوانده مقصر نباشد و بعد از رسیدگی پرونده در معرض انظار عمومی قرار می‌گیرد و تا وقتی که شرکت تبرئه شود باعث رفتن آبروی شرکت و حتی تعطیل شدن آن و در نهایت بیکاری افراد آن شود که با یک مصالحه سودمند جلو این گرفته می‌شود. (رابرت کوترو تامسون یولن، ۱۳۹۰)

کاهش هزینه های دادرسی: به وضوح در صورتی که یک دعوای حقوق به روش مصالحه بین افراد مرتفع شود، هزینه‌های طرفی در ابعاد مختلف کاهش می یابد.

سایر مزایا: پیچیدگی کمتر، سرعت در رسیدگی و پذیرش حکم صادره از سوی دو طرف بدون نیاز به مواردی از قبیل تجدید نظر و موارد این چنینی از دیگر مزایای سازش و داوری است.

مزایای سازش و داوری در بعد اجتماعی:

۱- قضا زدایی و کاهش تصدی گری دولت: در جایی که دادگاه ها با تراکم پرونده ها مواجهند و قضات نیز بعضا از حجم بالای پرونده ها و تراکم پرونده ها گله مند هستند چه بسا که تراکم پرونده ها موجب تاخیر در رسیدگی و نارضایتی مردم می شود و از آنجا که همواره عمده تلاش قوه قضائیه در کاستن از بار سنگین پرونده های قضایی بوده که با نهادینه شدن و تقویت نهاد داوری در جامعه بین اشخاص اعم از تجار و کسبه حتی در معاملاتی نظیر خرید و فروش مسکن و زمین و آپارتمان و اتومبیل تا

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

دعاوی بزرگ بین شرکت ها باعث می‌شود تا حجم بسیار بالایی از آمار پرونده های قضایی متشکله کاسته شود و این عامل باعث دقت و سرعت بیشتر در حل پرونده های قضایی هم می‌شود (میرمجید طاهری روزنامه دنیای اقتصاد ۱۳۹۴).

۲-کاهش هزینه‌های دولت: شاید افراد کمتر به بعد اجتماعی سازش توجه می کنند ممکن است افراد از نظر اجتماعی انگیزه کافی برای مصالحه را نداشته باشند زیرا هزینه های وارد بر اجتماع حقوق قضات و کارمندان هزینه طرح دعوا که دولت برای تمام این خدمات یارانه (بودجه) می‌دهد. اگر افراد به جای مراجعه به دادگاه ها با سازش و داوری اختلافات حقوقی را حل کنند این رقم بسیار کاهش پیدا می کند. (استیو شاول، پیشین ص ۴۸۰) و این کاملا طبیعی است زیرا هر فرد براساس عقلانیت اقتصادی عمل کرده و سود و زیان خود را در نظر می گیرد. (علی سرزعیم، ۱۳۹۵)

۳- افزایش امنیت اجتماعی: رسیدگی مبتنی بر سازش امنیت اجتماعی را به دنبال دارد. به بیان دیگر، یکی از زمینه های لازم در فعالیت‌های اجتماعی وجود امنیت اجتماعی است. وقتی به جای حل به وسیله مراجع قضایی به سازش ختم می‌شود به برقراری صلح و سازش و ایجاد الفت و دوستی و مهر و محبت در میان طرفین دعوا و بستگان آنها کینه را خنثی میکند و تبدیل به دوستی می‌نماید که از این رهگذر یکی از سرمایه های زندگی اجتماعی یعنی «امنیت اجتماعی» فراهم شده و تداوم می یابد. در غیر این صورت، حاکم شدن هر کدام از طرفین میتواند کینه تولید کرده و یا کینه موجود را به نسل های بعدی منتقل و امنیت را سلب کند. (مصطفی رضایی، پیشین)

نقش وکیل در سازش و داوری:

بعضی از اشخاص برای اثبات حقانیت خود دلیل ندارند و یا بی اطلاع از مقررات و بالاخص تشریفات آیین دادرسی مدنی بوده و قادر به دفاع از خود نمی باشند در این صورت اگر موجبی برای سازش طرفین اخلاف پیدا شود از نظر این که خودشان بهتر از هر کسی آگاهی و وقوف کامل نسبت به چگونگی خواسته دارند بهتر می‌توانند از حق خود دفاع کنند. ولی با آنکه علی الاصول سازش بین طرفین نیاز به رعایت تشریفات خاصی ندارد معذلک قانونگار برای تثبیت حق طرفین و به منظور قابلیت اعتبار و نفوذ آن و به طور کلی امکان اجرای آن تا اندازه ای که خلل به انجام آن نرساند مقرراتی وضع نموده که باید برای استفاده آن از منظر قانونی رعایت شود. (غفاری، ۱۳۸۱)

براساس ماده ۳۵ ق. آ. د. م وکالت در دادگاهها شامل کلیه اختیارات راجع به دادرسی می‌باشد مگر آنچه که موکل استثنا کرده است و یا توکیل در آن خلاف شرع باشد لکن برخی از امور منجمله وکالت در سازش باید در وکالتنامه تصریح شود.

ماده ۳۱ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶ یکی از تکالیف و وظائف حرفه ای وکلا را سعی در سازش دادن طرفین می‌داند. ماده ۳۱ قانون مذکور در این مورد دستور صریحی را با لسان

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

تکلیف برای وکلای دادگستری مقرر نموده است: "وکلای دادگستری باید در دعاوی حقوق و یا در دعاوی جزایی که با گذشت شاکی تعقیب قانونی آن موقوف می‌شود قبل از اقامه دعوا سعی نمایند، بین طرفین دعوا سازش دهند و انجام این وظیفه را در دادخواست و یا ضمن دفاع تصریح نمایند. همچنین بعد از طرح دعوا و در جریان رسیدگی نیز مساعی خود را در این زمینه معمول دارند. "

این ماده یکی از صریح ترین بیان ها از نقش وکلای دادگستری به عنوان بازوی دستگاه قضایی است. دستور قانونگذار صریح و خالی از هر گونه شبهه و بی نیاز از تفسیر است. نقش و وظیفه وکیل دادگستری در طرح دعاوی و اعلام شکایت خلاصه نمی شود، بلکه این کار آخرین راه حل و درمان است. قبل از هر چیز وکیل موظف است از شعله ور شدن خصومت جلوگیری کند و با سازش دادن طرفین و ترغیب موکل به انعطاف، سلامت و آسایش و اعتماد را به جامعه برگرداند.

بنا براین وکیل برای انجام تکلیف بر اساس ماده ۳۱ قانون مذکور دارای اختیار سازش است زیرا سعی در سازش تکلیفی است که قانونگذار بر عهده تمامی وکلا قرار داده است طرفین را به سازش تشویق نماید. اما هر گاه سعی و تلاش وکیل به نتیجه برسد و بخواهد توافقنامه را امضا نماید می بایست دارای اختیار سازش باشد.

حساسیت مقنن در حسن اجرای ماده ۳۱قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶ را میتوان در ماده ۳۴ همان قانون ملاحظه کرد که برای تحقق اهداف ماده ۳۱ ترتیبات و تدابیر خاصی پیش بینی کرده، از قبیل ضرورت تشویق و تقدیر مادی و معنوی وکلایی که دعوا را موکول به سازش میکنند، که نمایش دهنده اهمیت موضوع از نظر قانون گذار است.

در بعضی موارد ممکن است وکیل مصلحت موکل خود را در طرح دعوا بداند که در اینصورت باید خود را برای یک درگیری قضایی در دادگاه با مشکلات و هزینه های آن آماده کند.

در مواردی که واقعا مصلحت موکل در سازش است وکلا چقدر تلاش در حل و فصل دعوا توسط سازش دارند اینجا باید برسی کنیم که آیا ماده ۳۴ قانون مذکور انجام می شود و دوم این که در صورت تحقق ماده ۳۴ قدرت ایرن را دارد که وکلا را به سمت و سوق مصالحه به جای دعوی قضایی سوق دهد.

در بسیاری از امور موکل فرصت آن را نمی‌نماید تا درباره همه جزئیات وکالت تعلیم لازم دهد، یا ضرورتی نمی‌بیند، پس، چگونگی اجرای وکالت را به امانت و کاردانی و مراقبت وکیل می گذارد، اذن موکل مقید بر این است که وکیل به سود او گام بر دارد و چون امینی دلسوز مصلحت او را در نظر داشته باشد (ناصر کاتوزیان، ۱۳۸۵)

همچنین بر اساس نظریه ترجیحا ت فردی با توجه به این که هر شخص سود خود را بر دیگری ترجیح می‌دهد در اینجا هم طبیعتا وکیل سود خود را بر سود موکل ترجیح می‌دهد و وکیل برای به دست آوردن سود و کسب در آمد بیشتر معمولا در سعی در صلح و سازش افراد نمی‌دهد.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

از طرف دیگر بند ۱ ماده ۵۰ اصلاح آیین نامه اجرایی لایحه قانونی استقلال کانون وکلا دادگستری مصوب ۱۳۲۴ اذعان می‌دارد در صورت پایان دادن پرونده با صلح و سازش وکیل از پرداخت هزینه های تمدید پروانه برای یک یا چند سال معاف خواهد شد. در صورتی که فرض بر این بگذاریم که هزینه تمدید پروانه وکالت وکیل پرداخت شود، وکیل با توجه به فرضیه عقلانیت اقتصادی (که انسان‌ها بیشتر را به کمتر ترجیح میدهند) مشاهده کنند که سود حاصل از انجام پرونده، بیشتر از تمدید پروانه وکالت باشد طبیعتا انجام پرونده را در پیش می‌گیرند. (علی سرزعیم، پیشین) و در نتیجه انگیزه های اقتصادی برای مصالحه بین وکلا وجود دارد ولی چندان کافی به نظر نمی رسد.

جمع بندی و نتیجه‌گیری

از آنچه که گفته شد چنین بر می آید سازش مزایای فراوانی هم در بعد اجتماعی و هم در بعد خصوصی افراد دارد. در بعد خصوصی حریم خصوصی افراد حفظ شده و اسراری که فرد یا افراد تمایل به فاش شدن آن ندارند محرمانه باقی می‌ماند. در بعد اجتماعی هم باعث صرفه جوی در بودجه و هزینه های فراوانی که دولت به این بخش می‌دهد می‌شود.

همانطور که گفته شد گر چه موارد قانونی جهت حمایت از وکلا برای سازش وجود دارد ولی به علت عملیاتی نشدن آن وکیل حداکثر تلاش را برای حل و فصل اختلاف توسط سازش را ممکن است نداشته باشد. چرا که بر خلاف شان و موقعیت وکیل است که به فکر منافع مادی خود و یا طمع اخذ حق الوکاله بیشتر، موکلش را تشویق کند تا دعوایی را که به راحتی می توان با سازش حل و فصل کرد را طرح تعقیب نماید. نقش وکیل در سازش باید قوانین مربوط به سازش و داوری را که در بالا ذکر شد بیشتر مورد توجه قرار داده و به گونه ای تنظیم شود تا وکیل تلاش بیشتری برای سازش داشته باشند.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

فهرست منابع و مآخذ

ـ قرآن کریم

ـ اسکندری، امیر محمد، ۱۳۸۴، بررسی نقش تکمیلی روش‌های حل اختلاف جایگزین، مجله کانون وکلا، شماره ۱۹۱،

ـ خزایی، سمیرا و ناهید زندلشنی، ۱۳۹۵، نقش شوراهای حل اختلاف در احیا فرهنگ صلح و سازش، اولین همایش منطقه ای عملکرد و جایگاه شوراهای حل اختلاف، کردستان- شهرستان سقز، دانشگاه علمی کاربردی مرکز سقز

ـ رضایی، مصطفی و مهدی یوسفی، ۱۳۹۵، نگرشی بر کارکرد شورای حل اختلاف از حیث معایب و محاسن آن به عنوان نهاد قضایی در حقوق ایران، اولین همایش منطقه ای عملکرد و جایگاه شوراهای حل اختلاف، کردستان- شهرستان سقز، دانشگاه علمی کاربردی مرکز سقز

ـ سرزعیم، علی، ۱۳۹۵، بینش اقتصادی برای همه، انتشارات ترمه، چاپ سوم، تهران،

ـ شاول، استون، ۱۳۸۸، مبانی تحلیل اقتصادی حقوق، ترجمه، محسن اسماعیلی، انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، چاپ اول، تهران.

ـ طاهری، میرمجید، ۱۳۹۴، هشت مزیت نهاد داوری، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۳۶۷۰

ـ عبدالله شمس، ۱۳۹۲، آیین دادرسی مدنی، انتشارات دراک، ، چاپ سی ام، تهران، ص۱۵۸-۱۵۶

ـ کاتوزیان، ناصر، ۱۳۸۵، عقود معین حقوق مدنی، چاپ پنجم، تهران، شرکت سهامی انتشار، ص ۱۸۰-۱۸۱

ـ کوتر، رابرت و یولن، تامسون، حقوق و اقتصاد، ترجمه ید اله دادگر و حامد اخوان هزاوه، انتشارات پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس و انتشارات نورعلم، چاپ پنجم، تهران،

ـ محبی، محسن، ۱۳۹۱، نقش وکلای دادگستری در تشویق ب صلح و سازش

https://www.hoghooghdanan.com/vekalat-v-ghezavat/1191-1389-04-08-15-00-26. html

ـ معین، محمد، ۱۳۸۰، فرهنگ فارسی، جلدسوم، چاپه هفدهم، تهران، انتشارات امیر کبیر، ص۴۱۷۶

نجفی ابرندآبادی، امیر حسین، ۱۳۸۷، اصلاح ذات البین و نظریه های عدالت ترمیمی، فصلنامه مدرس، دوره ۱۲، شماره۳

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-19]